

УДК 94 (477):327 (477+470)

*Катерина Серета***ЗАХИСТ РОСІЙСЬКОМОВНОГО НАСЕЛЕННЯ ЯК ПРИВІД ДО
ВТОРГНЕННЯ РОСІЙСЬКИХ ВІЙСЬК В УКРАЇНУ В 2014 р.**

Події в Україні, що розпочалися із вторгнення військ і здійснення анексії Криму з боку Російської Федерації та продовжуються до сьогодні у вигляді збройного насилля на Сході України від рук бойовиків терористичної організації «ДНР» викликали резонанс як в Україні та Росії, так і на міжнародному політичному просторі. Саме українське питання останні півроку значиться головним та єдиним у порядку денному позачергових засідань Ради Безпеки ООН та інших міжурядових міжнародних організацій. Тому, актуальність теми даного дослідження зумовлена активною діяльністю Росії, направленою на ескалацію конфлікту на Сході України та потенційної окупації військами РФ значної частини її території та полягає у тому, що у сьогоднішніх непрогнозованих умовах подальшого розвитку подій в Україні важливим є визначення причин та приводу до вторгнення російських військ в Україну.

Мета дослідження полягає у комплексному вивченні й аналізі дій і заяв російської пропаганди щодо дій в Україні, реакцій української влади та міжнародної спільноти на події, що відбувалися в Криму у березні 2014 р. та відбуваються на Сході України з квітня 2014 р. і до сьогодні, та з'ясуванні дійсних причин і приводу до вторгнення військ РФ на територію України.

Революція гідності, що відбулася в Україні на початку 2014 року призвела до повалення режиму колишнього президента Віктора Януковича та його втечі з території України. Протягом усього періоду з листопада 2013 р. до лютого 2014 р. керівництво АР Крим підтримувало усі політичні рішення Віктора Януковича й уряду Миколи Азарова. Президія Верховної Ради Криму виступила за підтримку зупинки процесу євроінтеграції та закликала кримчан «укріплювати дружні зв'язки з регіонами Російської Федерації» [1]. Протягом

грудня 2013 – січня 2014 р. у Криму сформувалися так звані «загони самооборони», які брали участь в акціях проти Євромайдану у Києві [2].

4 лютого 2014 р. на засіданні Президії Верховної Ради Криму пропонувалося «в умовах завзяття до влади груп націонал-фашистського толку» ініціювати проведення загальнокримського опитування про статус півострова. Депутати також обговорювали можливість звернення до президента та Держдуми Росії із закликом виступити гарантом непорушності статусу автономії Криму. Служба безпеки України через події у парламенті Криму відкрила кримінальне провадження у зв'язку з підготовкою до посягання на територіальну цілісність України [3; 4; 5]. У свою чергу, деякі представники українського парламенту виступили з різкою критикою цих заяв і закликали покарати парламент Криму. Із загрозою розпустити цей законодавчий орган виступив депутат Верховної Ради ВО «Батьківщини» Микола Томенко [6], а депутат від націоналістичної партії «Свобода» Олександр Шевченко вимагав притягнути кримських парламентарів до кримінальної відповідальності.

22 лютого 2014 року було оголошено про втечу Віктора Януковича з України, у зв'язку з чим Верховною Радою було прийнято постанову, якою оголошувалось, що Віктор Янукович самоусунувся від виконання своїх обов'язків [7]. Наступного дня обов'язки президента були покладені на спікера парламенту Олександра Турчинова [8]. Тоді 23 лютого британська газета «The Guardian» відзначила, що майбутня безпека, політична єдність і територіальна цілісність залежать від того, як президент РФ Володимир Путін відреагує на повалення його союзника Віктора Януковича. «Ключове питання полягає у тому, що Путін вирішить підтримати зниклого Януковича у його відчайдушній спробі вчепити-

ся за владу шляхом згуртування прихильників у Східній Україні. Навіть якщо Путін кине свого дискредитованого союзника, він може вибрати заохочення східних регіональних лідерів відмовитися від київської влади та переслідувати форми більшої автономії. У цьому напрямку лежить перспектива поділу» [9]. Держсекретар США Джон Керрі під час телефонної розмови з міністром закордонних справ Росії Сергієм Лавровим схвально відгукнувся про зусилля Ради на чолі з її новим спікером Олександром Турчиновим [10].

Російський політичний діяч, лідер Ліберально-демократичної партії Росії Володимир Жириновський висловив думку, що Росія на законних підставах і відповідно до міжнародного права може направити в Україну свої війська: «На місці Януковича я б домовився з керівниками південно-східних регіонів України, попросив би у Росії забезпечити заходи безпеки для нього й оголосити, що він діючий президент. Янукович сьогодні цілком може відновитися. Йому не бути президентом всієї великої України, але він може довести справу до того, щоб не було виборів 25 травня. Він може врятувати себе. Він може запросити нашу армію <...>, тому що нинішня українська армія недієздатна». Свої слова В. Жириновський аргументував тим, що застосування збройних сил на території України буде відповідати усім міжнародним нормам, оскільки РФ «має право направити туди війська для охорони свого Чорноморського флоту» [11].

Радник президента США з питань національної безпеки Сьюзан Райс у відповідь на позицію російських політиків заявила, що для В. Путіна буде великою помилкою, якщо він направить свої війська в Україну [12].

У цей же час в українських засобах масової інформації починає з'являтися інформація про значне скупчення військ РФ біля кордонів з Україною та їх проникнення на територію Криму.

Проте українська влада не квапилася хоч з якимись заявами – у той час в.о. президента О. Турчинов займався питаннями амністії «євромайданівців» і кадровими проблемами.

27 лютого, коли з Криму почала надходити інформація про збройне захоплення будівель парламенту й уряду Криму невідомими в уніформі [13], О. Турчинов заявив про те, що просування російських військ на території Криму буде розцінене як військова агресія [14], а Арсеній Яценюк, як лідер фракції «Батьківщина» у Верховній Раді заявив, що Україна застосує усі конституційні засоби та процедури, щоб Крим залишився частиною України [15]. Вже 12 березня О. Турчинов заявив, що Україна не буде намагатися силою зупинити російську окупацію Криму, щоб не підставляти під удар східні області [16].

Рада Безпеки ООН, скликана 28 лютого на позачергове засідання у зв'язку із ситуацією на Україні, висловила підтримку її територіальної цілісності, закликала усі сторони до політичного діалогу та нагадала про необхідність виконання міжнародних договорів, у тому числі Будапештського меморандуму [17].

Безпосереднім приводом для кризи в Україні, що почалася з окупації російськими військами півострову Крим, на думку політолога Володимира Фесенка, є скасування ВР України Закону «Про засади державної мовної політики», авторами якого є колишні народні депутати від Партії регіонів В. Колесніченко та С. Ківалов. Нагадаємо, що скандальний закон був скасований парламентом України 23 лютого. На думку експерта [18], даний закон встановлював, що державною мовою є українська, але водночас істотно розширював використання регіональних мов. За словами критиків, закон передбачав утиски державної української мови та натомість переваги для російської. Проте розмови про приєднання Криму до Росії у Верховній Раді АРК почалися вже 19 лютого [19]. До того ж, саме у Криму восени 2012 року було зібрано більше 400 тисяч підписів на підтримку т.зв. закону «Ківалова-Колесніченка» та надання російській мові статусу другої державної [20], що ще раз голосом російської пропаганди показувало «необхідність» захисту російськомовного населення Криму від «фашистської київської влади, яка прийшла до влади незаконним шляхом».

Фактично, починаючи з 27 лютого 2014 р. на території Криму розгортаються дії численних збройних формувань – з одного боку, це загони самооборони з місцевих жителів, «беркутівців», козаків і представників різних російських громадських організацій, які прибули до Криму для «захисту співвітчизників»; з іншого боку – групи добре озброєних та екіпірованих людей у військовій формі без знаків розрізнення, які діяли автономно, за наказами власного керівництва, і не підкорялися місцевій владі. Аж до закінчення кримських подій ці формування забезпечували контроль над стратегічними об'єктами та місцевими органами влади, їх охорону та функціонування, блокували українські військові об'єкти, військові частини та штаби. Українські та західні ЗМІ, українська влада та керівництво західних держав з перших же днів з упевненістю говорили про те, що мова йде про дії підрозділів російських військ, кваліфікуючи це як агресію, військове вторгнення й окупацію. Російські офіційні особи відмовлялися це визнавати публічно. Вперше російський президент РФ В. Путін зробив це лише 17 квітня 2014 року.

16 березня 2014 р. в АРК із значним порушенням низки українських і міжнародних норм відбувся «референдум» щодо статусу території. Усупереч численним заявам представників міжнародної політичної спільноти, В. Путін вже 18 березня під час виступу у Кремлі перед депутатами Держдуми, представниками Ради Федерації та керівниками регіонів визнав референдум у Криму та назвав його таким, що «відбувся у повній відповідності з демократичними процедурами та міжнародно-правовими нормами». У своєму зверненні В. Путін сказав: «Ми йшли назустріч Україні не лише по Криму... З чого ми виходили? Виходили з того, що добрі відносини з Україною для нас головне, і вони не повинні бути заручником територіальних суперечок. Але при цьому, звичайно, розраховували, що Україна буде нашим добрим сусідом, що руські та російськомовні громадяни в Україні, особливо на її південному сході та Криму, будуть жити в умовах дружньої, демократичної, цивілізо-

ваної держави, що їх законні інтереси будуть забезпечені відповідно до норм міжнародного права. Однак ситуація стала розвиватися по-іншому. Раз за разом робилися спроби позбавити руських історичної пам'яті, а часом і рідної мови, зробити об'єктом примусової асиміляції. І звичайно, руські, як і інші громадяни України, страждали від постійної політичної та державної перманентної кризи, яка потрясає Україну вже понад 20 років» [21]. Тоді анексію частини української території президент РФ обґрунтував спільністю історії та назвав її возз'єднанням розділеного російського народу, виправленням історичної несправедливості. Причинами російської окупації Криму В. Путін назвав життя руських і російськомовних в умовах ворожої, недемократичної, нецивілізованої держави та відсутність легітимної влади у Києві.

Українська влада та міжнародна спільнота не визнала ані «референдуму», ані його результати законними. Зокрема, США відкинули результати референдуму в Криму, вважаючи дії Росії «небезпечними та дестабілізуючими». Про це йдеться у заяві офіційного представника Білого Дому Джея Карні: «США підтримують незалежність, суверенітет і територіальну цілісність України з моменту проголошення незалежності у 1991 році. Ми відкидаємо «референдум», який відбувся сьогодні у Кримському регіоні України. Цей референдум суперечить Конституції України і міжнародна спільнота не визнаватиме результати опитування, який відбувся під загрозою насильства та залякування, а також в умовах російського військового втручання, яке порушує міжнародне право», – заявив представник Білого дому [22].

Європейський Союз, Європарламент, Японія, Великобританія та Канада також назвали «референдум» у Криму незаконним і нелегітимним і також не визнали його результати. Меджліс кримськотатарського народу назвав «референдум» у Криму клоунадою та цирком, що відбувся під прикриттям озброєних солдат.

Вже 18 березня 2014р. РФ та Крим підписали договір про входження Республіки

Крим до складу Російської Федерації. 20 березня Державна дума ухвалила федеральний закон про вступ Криму до складу Росії, який В. Путін підписав наступного дня [23].

Втручання Росії у події на Кримському півострові, підтримка Росією одностороннього проголошення незалежності Республіки Крим, референдуму про статус Криму та наступне прийняття Республіки Крим до складу РФ, розглядаються західним співтовариством (держави-члени НАТО, Євросоюзу, Ради Європи, «Великої сімки» і деякі інші), як порушення міжнародного права, агресія проти України, порушення її територіальної цілісності та суверенітету, що призвели до призупинення програм співробітництва країн Заходу з Росією й оголошення низки політичних та економічних санкцій проти РФ, а також відносно окремих російських фізичних і юридичних осіб та організацій, які, на думку країн Заходу, причетні до дестабілізації ситуації в Україні.

Починаючи з березня 2014 р. у південно-східних регіонах України відбуваються мітинги, організовані «Русским блоком» та іншими проросійськими організаціями, основними вимогами учасників яких була федералізація України, звільнення керівництва регіонів і приєднання окремих регіонів до РФ. У частині областей були захоплені адмінбудівлі, відбувалися численні сутички між українськими патріотами та представниками «Новоросії», як вони почали себе називати. 20 березня російський політик, лідер ЛДПР В. Жириновський заявив, що Росія не повинна зупинятися на анексії Криму і має «рухатися далі»: «Тут голова комітету каже, що сухопутний кордон Криму (з Україною) встановлений назавжди. Ви помиляєтеся, навпаки, нам цей державний кордон не потрібен. Нам потрібно рухатися далі, робити «назавжди», – сказав Жириновський перед голосуванням документів про анексії Криму Росією під оплески російських депутатів [24].

У середині квітня на території Донецької та Луганської областей почалася конфронтація насильства з боку організованих і керованих з РФ незаконних формувань Донецької та Луганської «народних республік», визнаних терористичними організаціями, за підтримки регулярних військових частин РФ [25]. Збройні групи проросійських активістів почали захоплювати адмінбудівлі та відділки міліції у містах Донбасу (зокрема, у Слов'янську, Артемівську та Краматорську). Українська влада у відповідь заявила про проведення Антитерористичної операції із залученням Збройних сил [26]. Поступово протистояння переросло у масштабний воєнний конфлікт.

Масові захоплення адмінбудівель у Донецькій області були спровоковані силами розвідувально-диверсійних підрозділів збройних сил Російської Федерації, коли російські диверсанти, застосовуючи зброю, зайняли у Слов'янську та Красному Лимані Донецької області низку державних установ і будинки силових структур. Вони також роздали зброю та допомагали сепаратистам у розхитуванні ситуації. Російська влада, у свою чергу, неодноразово заявляла про своє несприйняття Антитерористичної операції та вимагала її припинення та початку переговорів з бойовиками [27].

Низка політиків та експертів, зокрема, колишній радник ООН та НАТО з безпеки Франк ван Каплен, називають війну на сході України «гібридною війною» Росії проти України [28], в якій окрім звичайних військ застосовуються нерегулярні збройні формування.

НАТО визнала вторгнення російських військ на сході України та закликали РФ вивести свої збройні сили від кордонів України [29]. Незабаром країнами заходу було оголошено про введення різноманітних санкцій щодо РФ через війну в Україні, проте події показують, що керівництво РФ налаштоване рішуче та готове зробити усе, «аби не допустити у себе на кордоні НАТО» [30].

21 квітня 2014 р. Міністр закордонних справ РФ С. Лавров заявив, що заклики лідерів «ДНР» ввести на схід України російські війська ставлять Кремль у «складне становище», а В. Путін неодноразово наголошує, що Росія вважає своїм обов'язком захист російськомовного населення в Україні. С. Лавров дав зрозуміти, що Кремль чує заклики проросійських активістів на сході України [31].

Від середини липня 2014 р. Збройні сили РФ почали брати пряму участь у бойових діях проти Збройних сил України. Підрозділи Збройних сил Росії діяли як з території Російської Федерації, так і безпосередньо на території України.

5 вересня 2014 р. у Мінську [32] було підписано угоду про припинення вогню на Донбасі. Робота контактної групи у Мінську була продовжена, і сторони підписали Меморандум у ніч проти 20 вересня 2014 р. Проте, станом на сьогодні, бої та обстріли продовжуються. Уже близько півроку українці спостерігають за діями озброєних російських бойовиків на східних кордонах держави, десятками разів політиками та засобами масової інформації транслиуються новини про порушення російськими збройними силами кордонів України, в'їзд так званих «гуманітарних» конвоїв, які за свідченнями низки експертів насправді ввозять озброєння для бойовиків.

Спрогнозувати, як саме буде розвиватися ситуація надалі важко та непросто. Сьогодні влада України стоїть перед важким вибором – боротися далі за збереження територіальної цілісності, чи відмовитися від Донбасу, як це було із Кримом. Проте, у другому випадку може постати нова проблема – заворушення у Херсонській, Миколаївській та Одеській областях, де РФ може забажати реалізувати такий самий сценарій під прикриттям захисту російськомовного населення, оскільки, як відомо, південні регіони України є переважно російськомовними. Саме такий мотив РФ використовувала для вторгнення на територію Донбасу, справжньою метою чого, на нашу думку, є забезпечення сухопутного шляху до Криму, а також контроль над Донецьким вугільним басейном.

Розмірковуючи над справжніми задачами, які перед собою ставить В. Путін, журналіст «Української Правди» Павло Шеремет висловив думку, що російський президент почав реалізацію плану по розділу України, що планується на 2015-2017 роки. Нажаль, саме така позиція, на нашу думку, є однією з найбільш ймовірних, адже реалізація поставлених цілей дозволить РФ «взяти під контроль Чорне море, Молдову

та вихід на Болгарію. Україна у такому випадку перетвориться на третьосортну відокремлену державу без будь-якого економічного потенціалу» [33].

Таким чином нами зроблено спробу систематизувати та проаналізувати дії та заяви з боку двох сторін конфлікту на сході України – української та російської влади, а також думку та позицію міжнародної спільноти на події в Україні. Україна, яка вперше опинилася у стані безпосередньої війни, очевидно, була до неї не готова, починаючи від банальної психологічної неготовності, і закінчуючи відсутністю достатньої кількості дійсно професійних та освічених кадрів та озброєння.

Сьогодні відбувається не просто вторгнення російських військ в Україну під приводом захисту; сьогодні Путін також реалізовує ще одну свою мету – залякати Європу, на основі розуміння того, що європейські країни не досить тісно інтегровані. Після того і до розділу Європи недалеко. Саме так описав своє розуміння планів російського керівництва відомий політолог і радник декількох президентів США Збігнев Бжезинський [34].

Сьогодні В. Путін, президент «постмодерністської монархічної Росії», як її називає політичний філософ Михайло Мінаков, стоїть перед вибором: підтримати мир чи розгортання війни на більшій території України. Для російського президента та його оточення вартість війни виявилася занадто дорогою через санкції Заходу та серйозного супротиву Києва експансіонізму Кремля.

Не важко зрозуміти, що продовження збройної конфронтації в Україні буде все більше і більше ускладнювати економічну ситуацію в Україні шляхом знецінення гривні, що збільшує шанси на гіперінфляцію. Для української влади, на думку автора, є варіанти для виходу з кризи – це отримання дієвої допомоги з боку Заходу – не лише заяв «про занепокоєння», «засудження» дій Росії, а фактичної допомоги збройними силами, а також посилення власної ролі на міжнародній арені та ведення страхованої та спланованої інформаційної війни відносно Російської Федерації. Також можливим є варіант піти на

поступки та фактично віддати «бунтівні території» РФ, як це було з АРК, проте неможливо передбачити, чи не буде це початком більш масштабних бойових дій вже і на Півдні України.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА:

- Решение ВС АРК от 27 ноября 2013 года № 1477-6/13 «О политической ситуации» [Электронный ресурс] // Официальный сайт Государственного Совета Республики Крым Государственный Совет Республики Крым. – 2013. – 27 Ноября. – Режим доступа: <http://crimea.gov.ru/act/11433>
- «Регионал» Колесниченко: В Крыму и юго-востоке Украины создадут отряды самообороны для защиты гостроя [Электронный ресурс] // Интерфакс-Украина. – 2013. – 12 грудня. – Режим доступа: <http://interfax.com.ua/news/political/181478.html>
- Защитить статус и полномочия Крыма! [Электронный ресурс] // Государственный Совет Республики Крым. – 2014. – 14 лютого. – Режим доступа: http://crimea.gov.ru/news/04_02_14_3
- Крымские депутаты обратятся за защитой к России [Электронный ресурс] // Lenta.ru. – 2014. – 4 лютого. – Режим доступа: <http://lenta.ru/news/2014/02/04/safe/>
- Крымские татары готовы дать отпор попыткам отторжения автономии от Украины – Чубаров [Электронный ресурс] // УНІАН. – 2014. – 16 лютого. – Режим доступа: <http://www.unian.net/politics/884848-kryimskie-tataryi-gotovyi-dat-otpor-popuytkam-ottorjениya-avtonomii-ot-ukrainyi-chubarov.html>
- Томенко закликав Раду розпустити парламент Криму [Электронный ресурс] // Українська Правда. – 2014. – 4 лютого. – Режим доступа: <http://www.pravda.com.ua/news/2014/02/4/7012726/>
- Рада проголосовала за отставку Виктора Януковича [Электронный ресурс] // Forbes.ru. – 2014. – 22 лютого. – Режим доступа: <http://www.forbes.ru/news/251240-rada-progolosovala-za-otstavku-viktora-yanukovicha>
- Постанова Верховної Ради України № 764-VII від 23.02.2014 року «Про покладення на Голову Верховної Ради України виконання обов'язків Президента України згідно із статтею 112 Конституції України» [Электронный ресурс] // Офіційне інтернет-представництво Президента України. – 2014. – 25 лютого. – Режим доступа: <http://www.president.gov.ua/news/30130.html>
- Russia feels double-crossed over Ukraine – but what will Putin do? [Электронный ресурс] // The Guardian. – 2014. – 23 лютого. – Режим доступа: <http://www.theguardian.com/commentisfree/2014/feb/23/ukraine-deal-russia-double-crossed-vladimir-putin>
- Керри и Лавров по телефону обсудили ситуацию в Украине [Электронный ресурс] // Корреспондент.net. – 2014. – 23 лютого. – Режим доступа: <http://korrespondent.net/ukraine/politics/3309982-kerry-y-lavrov-po-telefonu-obsudyly-sytuatsiyui-v-ukrayne>
- Жириновский заговорил о вводе войск в Украину [Электронный ресурс] // Обозреватель. – 2014. – 24 лютого. – Режим доступа: <http://obozrevatel.com/politics/45731-zhirinovskij-zagovoril-o-vvode-vojsk-v-ukrainu.htm>
- US tells Russia to keep troops out of Ukraine as Crimea flashpoint looms [Электронный ресурс] // The Telegraph. – 2014. – 23 лютого. – Режим доступа: <http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/europe/ukraine/10657067/US-tells-Russia-to-keep-troops-out-of-Ukraine-as-Crimea-flashpoint-looms.html>
- Неизвестные в униформе захватили здания парламента и правительства Крыма [Электронный ресурс] // ForPost. – 2014. – 27 лютого. – Режим доступа: <http://sevastopol.su/news.php?id=57868>
- Турчинов: Передвижение российских военных вне обозначенной территории в Крыму будет расценено как военная агрессия [Электронный ресурс] // СЕГОДНЯ.ua. – 2014. – 27 лютого. – Режим доступа: <http://www.segodnya.ua/politics/pnews/turchinov-peredvizhenie-rossiyskih-voennyh-s-oruzhiem-v-krymu-budet-rasceneno-kak-voennaya-agressiya-499098.html>
- Яценюк: Крым есть, был и будет частью Украины [Электронный ресурс] // ФАКТИ. – 2014. – 27 лютого. – Режим доступа: <http://fakty.ictv.ua/ru/index/read-news/id/1505904>
- Украина не будет вводить войска в Крым – Турчинов [Электронный ресурс] // ЛІГАБізнесІнформ. – 2014. – 12 березня. – Режим доступа: http://news.liga.net/news/politics/999394-ukraina_ne_budet_vvodit_voyska_v_krym_turchinov.htm
- Совбез ООН поддержал территориальную целостность Украины [Электронный ресурс] // Новости Крыма. – 2014. – 1 березня. – Режим доступа: <http://news.allcrimea.net/news/2014/3/1/sovbez-oon-podderzhal-territorialnuju-tselostnost-ukrainy-6137>
- Російськомовним є все населення України – Головатий [Электронный ресурс] // Радіо Свобода. – 2014. – 13 жовтня. – Режим доступа: <http://www.radiosvoboda.org/content/article/26634263.html>
- В Верховном Совете Крыма заговорили о присоединении к России [Электронный ресурс] // Обозреватель. – 2014. – 19 лютого. – Режим доступа: <http://obozrevatel.com/politics/68142-verhovnom-sovete-kryima-zagovorili-o-prisoedinenii-k-rossii.htm>
- В Крыму собрали 400 тысяч подписей в поддержку языкового закона [Электронный ресурс] // Обозреватель. – 2012. – 23 вересня. – Режим доступа: <http://obozrevatel.com/politics/58037-v-kryimu-sobrali-400-tyisyach-podpisej-v-podderzhku-yazykovogo-zakona.htm>
- Обращение Президента Российской Федерации [Электронный ресурс] // Президент Росії (офіційне інтернет-представництво). – 2014. – 18 березня. – Режим доступа: <http://www.kremlin.ru/news/20603>
- Обама сказав своє слово про референдум в Криму: не визнаємо [Электронный ресурс] // Украї-

ньська Правда. – 2014. – 16 березня. – Режим доступу:

<http://www.pravda.com.ua/news/2014/03/16/7019141>

23. В Кремле подписан договор о принятии Крыма и Севастополя в состав России [Електронний ресурс] // Росбалт. – 2014. – 18 березня. – Режим доступу: <http://www.rosbalt.ru/main/2014/03/18/1245493.html>

24. Россия не должна останавливаться на аннексии Крыма – Жириновский [Електронний ресурс] // Корреспондент.net. – 2014. – 20 березня. – Режим доступу: <http://korrespondent.net/ukraine/politics/3322311-rossiya-ne-dolzha-ostanavlyvatsia-na-anneksyyu-kryma-zhyrunovsky>

25. МВД Украины. МВС має докази участі військових частин РФ у бойових діях на стороні терористів [Електронний ресурс] // YouTube. – 2014. – 30 липня. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=GevvjU5z0Us> [Відеоматеріал].

26. Звернення в.о. Президента України, Голови Верховної Ради України Олександра Турчинова до народу України [Електронний ресурс] // Офіційне інтернет-представництво Президента України. – 2014. – 13 квітня. – Режим доступу: <http://president.gov.ua/news/30262.html>

27. СООБЩЕНИЕ ДЛЯ СМИ: О телефонном разговоре Министра иностранных дел России С.В. Лаврова с Госсекретарем США Дж. Керри [Електронний ресурс] // Министерство иностранных дел Российской Федерации. – 2014. – 28 травня. – Режим доступу: http://www.mid.ru/brp_4.nsf/newslines/BF6109CB0FE3331244257CE60063B2A5

28. Путін веде в Україні гібридну війну – генерал Каппен [Електронний ресурс] // Радіо Свобода.

– 2014. – 26 квітня. – Режим доступу: <http://www.radiosvoboda.org/content/article/25363591.html>

29. НАТО признало вторжение российских войск на востоке Украины [Електронний ресурс] // Minprom.ua. – 2014. – 13 квітня. – Режим доступу: <http://minprom.ua/news/152181.html>

30. «И это вы называете демократией?» Россия ответит на ракеты НАТО у границы. «Отреагируем соразмерно» [Електронний ресурс] // URA.ru. – 2014. – 22 липня. – Режим доступу: <http://ura.ru/content/primenews/22-07-2014/news/1052185883.html>

31. Лавров: просьбы о войсках ставят нас в сложное положение [Електронний ресурс] // Русская служба BBC. – 2014. – 21 квітня. – Режим доступу: http://www.bbc.co.uk/russian/international/2014/04/140421_lavrov_army_ukraine_difficult_choice

32. Лещенко С. Деякі подробиці домовленостей щодо перемир'я на сході України / Сергій Лещенко [Електронний ресурс] // «Українська Правда». Блоги. – 2014. – 5 вересня. – Режим доступу: <http://blogs.pravda.com.ua/authors/leschenko/5409fe790ca26>

33. Шеремет П. Передел Украины / Павел Шеремет [Електронний ресурс] // Українська Правда. – 2014. – 14 квітня. – Режим доступу: <http://www.pravda.com.ua/rus/articles/2014/04/14/7022350/>

34. Савченко Ю. Бжезинский: Идеология в России основана на заблуждениях в собственном потенциале / Юлия Савченко [Електронний ресурс] // Голос Америки. – 2014. – 15 листопада. – Режим доступу: <http://www.golos-ameriki.ru/content/zbigniew-brzezinski-on-russia-europe/2521231.html>

Середа Катерина *Захист російськомовного населення як привід до вторгнення російських військ в Україну в 2014 р.*

У статті аналізується причинно-наслідковий зв'язок, привід та мета вторгнення військ Російської Федерації на території України в 2014 році. Проаналізовано реакції сторін конфлікту та міжнародного співтовариства, їх позиції з цього приводу. З'ясоване значення подій у Криму та на Сході України для українсько-російських відносин та прогнозовано можливі сценарії розвитку конфлікту у майбутньому.

Ключові слова: Україна, Російська Федерація, ООН, півострів Крим, Схід України, російськомовне населення, війна на сході України

Середа Катерина *Защита русскоязычного населения как повод для вторжения российских войск в Украину в 2014 году*

В статье анализируется причинно-следственная связь, повод и цели вторжения войск Российской Федерации на территорию Украины в 2014 году. Проанализирована реакция сторон конфликта и международного сообщества на события в Украине. Выяснено значение событий в Крыму и на Востоке Украины для украинско-российских отношений и спрогнозированы возможные сценарии развития конфликта в будущем и его последствия.

Ключевые слова: Украина, Российская Федерация, ООН, полуостров Крым, русскоязычное население, война на востоке Украины

Sereda Katherine *Protection of the Russian-speaking population as a motive for the Russian Military incursion into Ukraine in 2014*

The article the author has analyzed the causal relationship, occasion and purpose of the invasion of the Russian Federation on the territory of Ukraine in 2014. Analyzed the reaction of the parties to the conflict and the international community to the events in Ukraine. Clarified the significance of the events in the Crimea and Eastern Ukraine to Ukrainian-Russian relations and predicated possible scenarios for the development of future conflict and its consequences.

Keywords: *Ukraine, Russia, the UN, the Peninsula of the Crimea, the Russian-speaking population, the war in the East of Ukraine*

Рецензенти:

Тригуб О.П., д.і.н., професор

Тодоров І.Я., д.і.н., професор

Надійшла до редакції 17.12.2014 р.